

3(51)

РЕГІОНАЛЬНА
БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА
ТА УПРАВЛІННЯ

2016

РЕГІОНАЛЬНА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
науковий, виробничо-практичний журнал

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 9838 від 17.05.2005р.

Журнал внесений до Переліку наукових фахових видань
України
(Додаток 5 до наказу Міністерства освіти і науки України
від 15.04.2014 р. № 455)

Редакційна колегія: Афонін А.С., Білоконний П.Г., Боднар Т.П.,
Бурейко Л.М., Кабаненко В.Ф., Кругляк Б.С., Мартинюк П.С.
(головний редактор) Молчанов П.А., Мороз О.В., Мазур А.Г.,
Погрібний І.Я., Прутська О.О., Тимрієнко І.Ю., Ткаченко І.С.,
Якимчук К.Д., Сташко І.В. (заступник головного редактора),
Макарівчук І.С. (редактор)

Засновник і видавець: Вінницький фінансово-економічний
університет

Адреса редакції: вул. Пирогова 71а, кім. 301
м. Вінниця, 21037, Україна

Телефон/факс: 8 (0432) 53-47-27, 50-55-51

Рекомендовано до друку Вченою радою
Вінницького фінансово-економічного університету
Протокол № 11 від 27 червня 2016 року

Відповідальність за підбір та викладення фактів у підписаних статтях несуть
самі автори. Висловлені у цих статтях думки можуть не співпадати з точкою
зору редакційної колегії і не накладають на неї ніяких зобов'язань.

Формат 70x100x 1/16 Папір офсетний. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 7,2. Наклад 100 прим.
Замовлення № 630

Віддруковано в друкарні ТОВ „Вінпрінт”
тел.: 8 (0432) 55-49-47 м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 82

© Вінницький фінансово-економічний університет

Вінницький фінансово-економічний університет

Регіональна бізнес-економіка та управління

Науковий виробничо-
практичний журнал

№ 3(51),

Вересень, 2016 рік

Зміст

ВСТУП.....	2
Теорія та механізм регулювання регіональної економіки	
Тютюнник І. Є, Валегура С. М. Основні аспекти впровадження інформаційних технологій у структуру економіко-математичної освіти.....	3
Луцяк В. В., Семенюк І. В. Організаційні здібності як основа адаптаційного управління конкурентоспроможністю підприємства.....	12
Сахио А.А. Оцінювання варіацій лінії ефективності у мотивації економічної діяльності машинобудівних підприємств	20
Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва	
Вільчинська О.М., Паночішин Ю.М., Кушнір Т.О. Дослідження рівня життя населення Вінницької області	29
Павлюк К.В., Шапоренко О.О., Шляхи оптимізації видаткової частини державного бюджету України.....	35
Поліщук Н.В. Інструменти реалізації фінансової політики держави у сільському господарстві	45
Бізнес-економіка, фінанси, облік і аудит	
Драбаніч А.В. Розрахункові операції як об'єкт бухгалтерського дослідження	53
Коваленко С. І. Розвиток кластерної парадигми в системі міжнародної економічної інтеграції.....	65
Ліман В. В., Головенько С. В. Аналіз воронки продажів Інтернет магазину.....	73
Сахио А.А., Нікітіна І. Формування механізму управління кредитним портфелем банку.....	79
Управління бізнесом і соціальним прогресом у регіоні	
Непочатенко В.О. Конкурентоспроможність як фактор підвищення ефективності функціонування готельних підприємств.....	87
Парубок Н.В. Роль та сучасні інноваційні напрями розвитку ресторанної галузі України	94
Стежко Н. В. Глобалізація як домінанта сучасного взаємозалежного розвитку країн світу та її вплив на продовольчу проблему	100
Трачченко Л. В., Кожухівська Р.Б., Лопатюк Р. І. Управління туристичною фірмою у конкурентному середовищі.....	110
Поцекулова А.А., Климчук А.О., Макроекономічні маркетингові стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	118
До відома авторів	124

ВІЛЬЧИНСЬКА О.М.,
кандидат економічних наук, доцент
ПАНОЧИШИН Ю.М.,
кандидат технічних наук, доцент
КУШНІР Т.О.

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті проведено дослідження рівня життя населення Вінницької області за період з 2010 по 2014 роки, зокрема проаналізовано рівень, динаміку і структуру доходів та витрат домогосподарств, побудовано криву Лоренца, яка характеризує ступінь нерівності розподілу доходів.

Ключові слова: рівень життя, населення, домогосподарства, доходи, витрати, крива Лоренца.

The article surveys the living standards of Vinnytsia region in the period from 2010 to 2014, including analysis of the level, dynamics and structure of profits and expenditures of households. On the basis of the research the Lorenz curve has been drawn to characterize the inequality degree of profit' distribution.

Keywords: living standards, population, households, profits, charges, the Lorenz curve.

Постановка проблеми. Економічний розвиток будь-якої країни світу, включаючи Україну, визначається досягнутим рівнем життя населення. Рівень життя є системною соціально-економічною категорією, яка відображає сукупність відносин та умов, що визначають життєдіяльність і розвиток суспільства. Актуальність дослідження рівня життя населення України, і Вінницької області зокрема, значною мірою зросла протягом останніх років, коли в економіці України посилювалися кризові явища, які супроводжувалися скороченням обсягів виробництва, зростанням рівня безробіття та зменшенням реальних доходів населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти рівня життя населення досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: О. Амоша, Д. Богиня, В. Вітер, О. Добровольська, М. Долішній та інші.

Метою статті є дослідження рівня життя населення Вінницької області шляхом аналізу рівня, динаміки і структури доходів і витрат.

Вклад основного матеріалу дослідження. Рівень життя населення характеризує досягнутий на певний проміжок часу ступінь задоволення різноманітних потреб [4]. Безпосередньо рівень життя проявляється в характеристиках споживання населення, опосередковано – в рівні його доходів. Можна вважати, що зв'язок рівня життя з розвитком продуктивних сил суспільства, інакше кажучи аналіз попиту і пропозиції, здебільшого орієнтовані на стратегічні за своїми масштабами задачі аналізу і прогнозування. В той же час інтерпретація рівня життя через доходи, кінцеве споживання вирішує поточні задачі аналізу і регулювання, оскільки вони застосовують кількісно оцінювані показники.

Хоча рівень життя й визначається розвитком продуктивних сил суспільства і ефективністю виробництва, виявляється ця залежність через характеристики споживання та рівень доходів. Тому конкретні розрахунки полягають у визначення доходів, індексів цін, споживчих доходів і кінцевого споживання населення. Проаналізуємо рівень життя населення Вінницької області за період з 2010 по 2014 рік, для чого спочатку розглянемо джерела і структуру доходів населення, оскільки саме джерела отримання доходів та їх структура є характеристикою засобів існування домогосподарств та їх соціально-економічного статусу.

Таблиця 1

Динаміка і структура доходів населення Вінницької області за період з 2010 по 2014 роки [2]

Статті	2010		2011		2012		2013		2014	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
заробітна плата	10977	32,67	12865	33,00	14685	33,18	15135	32,79	15779	31,71
прибуток та змішаний дохід	7194	21,41	9024	23,14	9938	22,45	10869	23,55	12849	25,83
доходи від власності	1958	5,83	1891	4,85	2143	4,84	2119	4,59	2458	4,94
соціальні допомоги і трансферти	13473	40,10	15210	39,01	17499	39,53	18034	39,07	18668	37,52
Всього доходів	33602	100	38990	100	44265	100	46157	100	49754	100

З табл. 1 бачимо, що в досліджуваному періоді структура доходів населення була неефективною, оскільки частка соціальної допомоги і трансфертів перевищувала частку заробітної плати, а сама частка заробітної плати була вкрай низькою і становила 31-33%. В економічно розвинутих країнах частка заробітної плати в структурі доходів населення повинна становити 65-80% [5].

Така структура доходів населення Вінницької області дає можливість виявити наступні тенденції.

По-перше, для економіки регіону, в якому основна частина працездатного населення є найманими працівниками, така низька частка заробітної плати свідчить про те, що рівень життя дуже низький, а зайнятість за основним місцем роботи не є головним джерелом забезпечення добробуту. Працездатне населення за таких умов має дуже мало шансів самостійно покращити свій матеріальний стан. Результатом такої ситуації є орієнтація широких верств населення на незареєстровану діяльність, а відповідно поширення тіньового та кримінального секторів попиту, зростання доходів працездатного населення від особистого підсобного господарства та індивідуальної діяльності.

По-друге, структура доходів з низькою часткою заробітної плати неминуче призводить до зниження мотиваційного механізму оплати праці, до продуктивно неякісної праці, особливо у державному секторі.

По-третє, отримання доходів від підприємницької діяльності та власності обмеженим контингентом населення сприяє подальшій диференціації населення. Звуження частки заробітної плати в загальних доходах населення свідчить про зростання соціального розшарування суспільства. Все це не може не збільшувати соціальну напругу і потребує вжиття відповідних заходів [1]. Проаналізуємо динаміку і структуру витрат населення Вінницької області.

З табл. 2 бачимо, що за період з 2010 по 2014 рік найбільшу частку у витратах населення становили витрати на придбання товарів та послуг. За досліджуваний період вони зросли більш як на 10% і у 2014 році становили більше 87%. І навпаки, частка вільних коштів, які населення могло використати на заощадження або нематеріальні потреби, постійно зменшувалася.

Таблиця 2

Динаміка і структура витрат населення Вінницької області
за період з 2010 по 2014 роки [2]

Статті	2010		2011		2012		2013		2014	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Придбання товарів і послуг	24743	73,64	30209	77,48	34688	78,36	38582	83,59	43549	87,53
Доходи від власності (сплачені)	500	1,49	447	1,15	219	0,49	212	0,46	274	0,55
Поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти	1768	5,26	2044	5,24	2119	4,79	2273	4,92	3233	6,50
Нагромадження не фінансових активів	838	2,49	480	1,23	-545	-1,23	13	0,03	-34	-0,07
Приріст фінансових активів	5753	17,12	5810	14,90	7784	17,58	5077	11	2732	5,49
Всього витрат	33602	100	38990	100	44265	100	46157	100	49754	100

Отже, динаміка і структура витрат також свідчить про низький рівень життя та добробуту населення Вінницької області, оскільки практично всі доходи населення витрачає на придбання товарів і послуг, при цьому можливості заощадження з кожним роком зменшуються.

Детальніше розглянемо, які саме товари і послуги придбавали домогосподарства Вінницької області протягом 2010-2014 р. Як бачимо з табл. 3, у структурі витрат населення витрати на продукти харчування та безалкогольні напої становили більше 50%, а витрати на непродовольчі товари і послуги більше 30%. При цьому основними продуктами харчування населення були молоко, м'ясо, хліб і яйця, а серед непродовольчих товарів і послуг переважали найнеобхідніші, такі як одяг, взуття, пральні порошки, мила, електроенергія, газ, тверде паливо [3].

Наведені дані свідчать, що йде процес зuboжіння, розповсюдження бідності як в ширину – по охопленню все більш широких верств населення, так і в глибину – в результаті збільшення відставання розмірів заробітної плати та соціальної допомоги значної частини населення від величини прожиткового мінімуму.

Таблиця 3

Динаміка і структура витрат на товари і послуги населення Вінницької області за період з 2010 по 2014 роки, % [3]

Витрати	2010	2011	2012	2013	2014
Споживчі сукупні витрати	89,6	88,2	88,3	91,0	91,3
- продукти харчування та безалкогольні напої	56,7	54,6	54,3	54,3	54,4
- алкогольні напої та тютюнові вироби	2,5	2,9	2,7	2,2	2,3
- непродовольчі товари та послуги	30,4	30,7	31,3	34,5	34,6
Неспоживчі сукупні витрати	10,4	11,8	11,7	9,0	7,9

Насамкінець проаналізуємо, як розподілялися доходи серед населення Вінницької області. Такий аналіз зручно проводити за допомогою кривої Лоренца, яка характеризує ступінь нерівності розподілу доходів і відображає співвідношення часток усіх сукупних доходів та відповідних часток населення, які їх отримували [1].

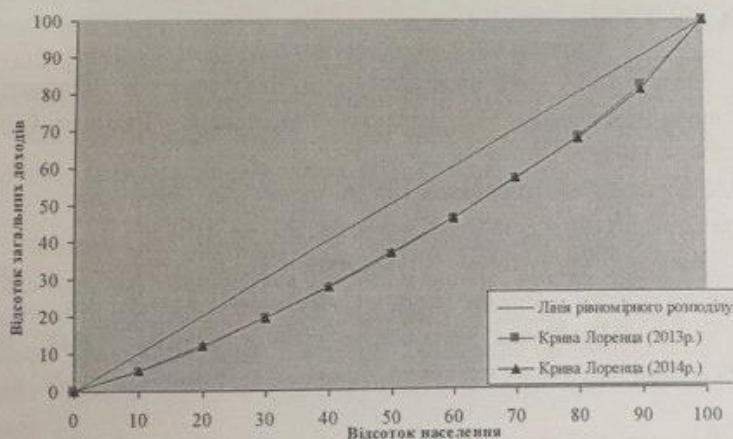

Рис. 1. Розподіл загальних доходів населення Вінницької області у 2013 і 2014 роках

Якби сукупні доходи розподілялися рівномірно, то 10% населення отримували б десятю частину сукупних доходів, 20% – п'яту частину сукупних доходів, 50% – половину і т.д., тобто кожна група населення отримувала б дохід, пропорційний своїй чисельності. Графічно рівномірний розподіл доходів має вигляд прямої лінії, яка з'єднує початок координат (0%; 0%) і точку (100%; 100%). У свою чергу, крива Лоренца відображає фактичний розподіл доходів. При цьому чим далі знаходиться крива Лоренца від прямої рівномірного розподілу, тим більша нерівність доходів має місце.

На основі наявних статистичних даних [2], було побудовано дві кривих Лоренца, які відображають розподіл загальних доходів населення Вінницької області відповідно у 2013 і 2014 роках. Як бачимо, у Вінницькій області доходи серед населення розподіляються нерівномірно, причому ця тенденція залишається практично незмінною.

Висновки. За результатами проведеного аналізу можемо стверджувати, що у Вінницькій області має місце низький рівень життя і добробуту населення. Про це свідчить негативна динаміка та неефективна структура доходів і витрат населення протягом періоду з 2010 по 2014 рік. Основними джерелами доходу населення були заробітна плата та соціальні допомоги і трансферти, при цьому 80-90% доходів домогосподарства витрачали на придбання продуктів харчування і непродовольчих товарів і послуг. Крім того, доходи серед населення розподілялися нерівномірно, причому ця тенденція залишалася практично незмінною протягом розглянутого періоду.

Список використаних джерел та літератури

1. Ткаченко І.С. Регіональна економіка: аспекти математичного моделювання: монографія / І.С. Ткаченко, О.М. Лисюк. – Вінниця: ГЛОБУС-ПРЕС, 2006. – 160 с.
2. Статистичний щорічник Вінниччини за 2014 рік / Головне управління статистики у Вінницькій області, 2014. – 640 с.
3. Головне управління статистики у Вінницькій області. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/>
4. Чабан В.В. Рівень життя населення в Україні / В.В. Чабан // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – №10. С.156-160.
5. Гладкий В. Формування заробітної плати в Україні: позиції фахівців / В. Гладкий, С. Кондрюк, Е. Лібанова та ін. // Національна безпека і оборона. – 2010. – №7. – С. 78-85.